

DE MISSIE VAN RUDI SPA

*Opgedragen aan: Cornelis Rudolf Spa, Olga Celine Krolis
en Ellen Spa-Redmond*

De missie van Rudi Spa

John Hawker

© 2024 John Hawker, Diaspora Music and Books / Uitgeverij U2pi

Titel: De missie van Rudi Spa

Auteur: John Hawker

Omslagfoto: Ramon Keijzer

Foto's binnenwerk: archief Rudi Spa

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag, www.uitgeveriju2pi.nl

Druk: Jouvboekdrukkerij.nl

ISBN: 978 94 9336 486 8

NUR: 661

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt voor het trainen van kunstmatige intelligentie.

Inhoud

Voorwoord	9
Inleiding	13
Jeugd	14
Muzikale impulsen	14
Lagere school	16
Froweinschool, eerste muzieklessen	18
Algemene Middelbare School	19
Schuiftrombone spelen: een droom	20
Familietragedie	22
Tragedie op Surinamerivier	22
Begrafenis	28
Impact	30
Zoon redt vader, maar zag drie broers verdrinken	32
In Memoriam Gebroeders Spa	34
Loopbaan bij de overheid	37
Ministerie van Binnenlandse Zaken	37
Instituut voor de Overheidsdienst	37
Centraal Staforgaan Formatiezaken en Efficiency	38
Training in India	39
Ministerie van Defensie	41
Centraal Kantoor	41
‘Gewoon zijn werk doen’	58
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur	65
Directoraat Cultuur	65
Werkbezoek Nieuw-Nickerie	67

Gezin	70
Kennismaken	70
Helianthe Redmond: nog steeds leergierig	77
Cedric Spa: automonteur	78
Nielza Spa: eerlijke communicatie	85
Oscar Spa: ik wil mijn vader overtreffen	87
Muziekgroepen	95
Jeugd Orkest	95
Swing Masters, The Rhythm Birds, Swingers	97
The Big Band Sound Haakon Nicasio	100
Dynamic Stars	101
Gemengd Vocaal Ensemble Troki	104
Salsaband Sosu	106
Volksmuziekschool	107
Popgroep Symphony	108
Jazz Big Band Herman Snijders	110
Super Dynamic Stars	111
Oprichting Orquestra Alafa	117
Rudi als muziekcoach	121
Culturele diplomatie	126
Stichting Sranan Akademiya	126
Rudi Spa leidt Sranan Akademiya	128
Mexicotour kawinaband Sabi Diri	130
Frans-Guyana 2006	132
Trinidad en Tobago 2009 en 2011	138
Bigisma Dey 2013	141
Claudetta Toney Multifunctioneel Centrum	143
Erkenning geven aan muziekiconen	147
Invloed van kaseko op het leven van Afro-Surinamers	151

Slot	156
Coronapandemie	156
Wondru fu Grontapu	157
Zo opa, zo kleindochter	159
Reflectie van Mildred Denneboom	161
Overlijden Mildred Denneboom	166
Documentaire 50 jaar onafhankelijkheid van Suriname	169
Colofon en verantwoording	170
Over de auteur	173

Voorwoord

Het is mij een eer om het levensverhaal van Rudi Spa te schrijven. Ik leerde Rudi kennen toen ik in november 1980 in dienst trad van het Instituut voor de Overheidsdienst (IVO) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Volksmobilisatie. De eerste zaden voor onze vriendschap werden gezaaid op zaterdagmorgen 12 maart 1982.

Die ochtend pakte ik mijn bromfiets om naar kantoor te gaan. Mijn collega Ramon Parsoe was al binnen, maar hij klonk gespannen toen ik hem begroette. Hij sprak weinig, maar na een half uur vroeg hij me of ik al wist dat mijn broer Wilfred Hawker dood was. Standrechtelijk geëxecuteerd. Hij had gearzeld of hij mij dat moest vertellen, omdat hij het ‘via-via’ vernomen had. Toen ik het hoorde gingen de koude rillingen over mijn rug. Ik zat een poos beduusd op mijn stoel en ging daarna de kamer uit. Ze hebben mijn broer vermoord, dacht ik, zonder een eerlijk proces. Het nieuws moest nog goed tot mij doordringen. Uit woede en onmacht begon ik te huilen, woedend dat mijn broer er niet meer was. Toen ik me enigszins had herpakt, wilde ik snel naar huis gaan om bij de familie te zijn aan de Auguststraat in Paramaribo. Huilend vertelde ik Ramon dat ik naar huis ging en verliet daarop het gebouw, op weg naar de garage om mijn bromfiets te pakken. Plotseling moest ik denken aan de woorden van mijn overleden broer: “Een Hawker huilt niet”, pleegde hij vaak te zeggen.

In de garage ontmoette ik Rudi, die net op het werk was aangekomen. Ik had mijn valhelm op en hij zag mijn bloeddoorlopen ogen

en tranen. “Wat is er aan de hand?” vroeg hij. “Ze hebben mijn broer doodgeschoten, ik ga terug naar huis.” Hij legde zijn arm om mijn schouders en zei: “*Krakti brada, hori yu srefi. Wan Gado de.*” (Sterkte broeder, let goed op jezelf. Er is een God.) Er gingen vreselijke gedachten rond in mijn hoofd om de dood van mijn broer te wreken. Zo boos was ik. Maar dankzij de woorden van Rudi ontwaakte ik uit een roes en kon ik het nog navertellen. Ik had net mijn broer verloren, maar later zou blijken dat ik er weer één bij zou krijgen.

In april 1982 werd het IVO na een reorganisatie omgedoopt tot het Centraal Staforgaan Formatiezaken en Efficiency (CSFE). Rudi werd chef de dependance van het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen en Energie en ik werd zijn senior medewerker. Toen hij drie maanden met een beurs naar India vertrok, mocht ik zijn functie waarnemen. Daar was het afdelingshoofd Alwin Silos (nu wijlen) zo tevreden over dat hij mij benoemde tot chef de dependance van het Ministerie van Financiën. We hebben samen personeelstrips georganiseerd naar Frans-Guyana en Kraka, en een personeelsfeest in ‘De Schakel’. Omdat de trip naar Kraka midden in de periode van het WK voetbal van 1986 viel, namen we drie televisies mee om de wedstrijden te kunnen volgen. Maar de afstand tot de Surinaamse Televisie Stichting (STVS) in Paramaribo was te groot om het televisiesignaal goed te kunnen ontvangen. We bleven lang zinloos staren naar de drie grijze kasten die af en toe geluid en slecht beeld weergaven, maar we hadden er wel lol aan.

In juli 1990 vertrok ik naar de Dienst der Posterijen, later Surpost, en werd het contact minder maar de vriendschap bleef. Twee jaren

later emigreerde ik naar Nederland. Rudi was de laatste persoon die mij thuis kwam groeten. Omdat ik mij wilde haasten naar het vliegveld Zanderij, moest ik het kort houden. In datzelfde jaar kwam hij voor vakantie naar Nederland en pakten we de draad weer op met de organisatie van een reünie voor ex-collega's. Dat deden wij iedere keer wanneer Rudi vakantie vierde in Nederland. Meestal sliep hij dan enkele dagen bij mij in Almere.

In maart 2011 was ik op vakantie in Suriname en toen raakte onze vriendschap in een stroomversnelling. Hij ging op werkbezoek naar mijn geboortestad Nieuw-Nickerie voor het Directoraat Cultuur van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur. En ik mocht met hem mee. Op het kantoor in Nieuw-Nickerie trof ik een beeldarchief aan, in belabberde staat. Ik vroeg aan Rudi of ik de foto's die dreigden verloren te gaan, mocht scannen en op een dvd branden. Dat was de eerste keer dat ik bij Rudi logeerde aan de Murliweg in het district Wanica. Toen Rudi verslag deed van zijn werkbezoek, mocht ik de dvd aanbieden aan de toenmalige directeur Stanley Sidoel. Deze zei mij dat hij mij niet kon betalen voor het vrijwillig geleverd werk, maar dat hij dat zou meenemen in de ontwikkeling van het cultuurbeleid.

In november 2013 was ik weer op vakantie in Suriname. Op een ochtend kwam Rudi mij ophalen om naar Groningen in het district Saramacca te gaan. Ik logeerde bij mijn zus Joice in Paramaribo. Daar raakten we in gesprek over zijn toekomstplannen in de muziek. Plotseling vroeg hij mij tijdens het nuttigen van enkele bakabana's of ik zijn biografie zou willen schrijven. Er verscheen een grote glimlach op mijn gezicht en ik zei vol overtuiging: "Natuur-

lijk wil ik dat doen.” “Als er iemand is die mijn levensverhaal kan schrijven, dan bij jij dat”, concludeerde hij. We hadden namelijk veel gesprekken gevoerd over muziek, politiek en planten. Soms tot in de kleine uurtjes.

Met zelfstudie en -scholing had Rudi zich tot een ervaren schuif-trombonist ontwikkeld. Zijn belangstelling voor en kennis over de Afro-Surinaamse cultuur maakte hem tot cultuurkenner. Veldervaring binnen kasekobands speelde een rol voor de muzikant die hij was geworden. De eerste muziekimpulsen kreeg hij als kleine jongen thuis toen zijn vader en ooms muziek afdraaiden op de zondagmorgen.

De auteur: John Hawker

Inleiding

Mevrouw Fidelia Graand-Galon was tussen 2007-2015 ambassadeur van Suriname in Trinidad en Tobago. In die periode maakte Rudi enkele keren deel uit van culturele uitwisselingen naar het eiland. Rudi en Fidelia kenden elkaar van Tori Oso, een fijne ontmoetingsplek in Paramaribo. Eén van haar missies was het uitdragen van de Surinaamse cultuur in het Caribisch gebied. Rudi had haar kosteloos gesteund op muzikaal en cultureel gebied. “Ik heb bijzonder veel waardering voor Rudi en voor zijn kennis van de Surinaamse muziek en cultuur. Hij is bereid kosteloos samen met anderen mee te werken aan muzikale en culturele uitwisselingen. Zijn muzikale diplomatie heeft bijgedragen aan een positieve presentatie van Surinaamse muziek en cultuur aan de Caribische bevolking.”

De oprichter, bandleider en schuiftrombonist van Orquestra Alafa, voorzitter van Troki, kan terugblikken op een succesvolle carrière. Momenteel draagt hij zijn muzikale kennis over op zijn kleindochter Tannisha. Pas dan is de muzikale cirkel rond.

Fidelia Graand-Galon,
Accra, Ghana

Jeugd

Muzikale impulsen

Op een ochtend moest Rudi suiker voor zijn oma kopen in de Chinese winkel op de hoek van de Gravenstraat en de Anniestraat. Terwijl hij de winkel uitliep, hoorde hij plotseling blazers en tromgeroffel vanuit de Wanicastraat richting de Gravenstraat komen. Hij werd bevangen door de muziek, vergat dat hij de suiker naar zijn oma moest brengen en rende de winkel uit. Tot zijn grote verbazing zag hij de Militaire Kapel voorbijkomen, met blaas- en slaginstrumenten. Achter de Militaire Kapel ‘marcheerden’ kinderen en volwassenen op een gepaste afstand. Dat was de waardering van het volk voor de muzikale prestaties van de Militaire Kapel van de Jantjes (Nederlandse militairen), aangevuld met enkele Surinaamse topmuzikanten, zoals Eddy Snijders en Eddy Muringen. Rudi raakte gefascineerd door de blazers en deze mars inspireerde hem om later blazer te worden.

Zonder aarzeling sloot hij zich aan bij de stoet en voordat hij het doorhad, was de Militaire Kapel aangekomen op het Oranjeplein, het huidige Onafhankelijkheidsplein. Daar ontwaakte hij uit zijn ‘muzikale coma’, beseffend dat hij de suiker niet op tijd naar zijn oma had gebracht. Hij wist meteen dat hem dat een pak slaag met een kersenzweep zou opleveren. Daarom sprintte hij naar huis, nam een kortere route en hoopte dat het pak slaag zou meevallen. Helaas kon hij niet voorkomen dat hij minder pak slaag kreeg.

De eerste zaden voor Rudi's muziekcarrière werden thuis gezaaid. Zijn vader speelde bijna professioneel mondharmonica, zonder ooit muzieklessen te hebben gehad. Het was een familietraditie dat zijn vader en ooms op zondagochtend platen draaiden op hun platenspeler. Dat was een oude platenspeler die 33, 45 en 78 toeren grammofoonplaten kon afspelen. De platenspeler was boven in een dressoirkast ingebouwd, waar men de grammofoonplaten kon opbergen. Ze begonnen met stichtelijke liederen, maar het hoogtepunt van de dag was het afspelen van hun favoriete Latijns-Amerikaanse muziek.

Dat was de muziek waarmee Rudi opgroeide. Wat hem vooral intrigeerde waren de mooie klanken van de trombone, trompet en saxofoon. Het zaadje voor zijn muzikale vorming was hiermee gelegd, maar de plant moest nog groeien en bloeien. Rudi kreeg ook muzikale impulsen van moeders kant: zijn neven Ewald en Robby Krolis hadden samen de band Caribbean Combo opgericht in Nederland. Dit was jarenlang een populaire kasekoband met een eigen geluid. Ook zij hadden muzikaal invloed op hem en hij zou later uitgroeien tot een succesvolle schuiftrombonist en bandleider.

Rudi Orlando Spa werd geboren op 13 september 1952 aan het Molenpad in de wijk Frimangron in Paramaribo. Hij was de zoon van Olga Celine Krolis en Cornelis Rudolf Spa. Nadat zijn ouders uit elkaar gingen, verhuisde hij samen met zijn vader, zus Cornelly en broer Iwan naar de vierde zijstraat van de Anniestraat nummer 15-17, de huidige Cornelis Graanoogststraat. Vader Spa voedde zijn kinderen streng op. Ook zijn oma en tante Elizabeth, beter bekend als Tante Bé, waren streng voor de kinderen. Maar ze had-

Rudi drie jaar

den allemaal op hun eigen manier het beste voor met de kinderen. Rudi werd gedoopt in de Wanicakerk in Paramaribo en zijn opa en Tante Bé waren respectievelijk zijn peetopa en peettante. De familie Spa behoorde tot een van de *'fini blakaman famiri'* (fatsoenlijke respectabele Afro-Surinaamse familie) met groot aanzien in de buurt. De kinderen mochten van hun vader niet op straat spelen met alle andere kinderen. Omdat zij niet op straat mochten

spelen, mochten sommige vriendjes en vriendinnetjes 'djoel' met hen komen spelen op hun erf.

Lagere school

De eerste schooldag van Rudi op de kleuterschool in de Anniestraat staat hem nog helder voor de geest. Zijn vader bracht hem op de fiets naar school, maar terwijl zijn vader vertrok, begon hij aan één stuk door te huilen. Andere kinderen in de klas huilden mee. De juffrouw had haar handen vol aan het troosten van de huilende

kinderen. Rudi ging tot en met de tweede klas van de lagere school naar de Annieschool. Daarna schreef zijn vader hem in voor de derde klas van de Stahlinschool, die iets verder weg was dan de Annieschool. Op weg naar school speelde hij ‘gootje springen’ met zijn schoolvriendjes. Het decor voor ‘gootje springen’ was de Gravenstraat, waarlangs destijds aan de linkerkant een smalle trems liep tot aan de Cultuurtuinlaan, de huidige Letitia Vriesdelaan, met zijmuren opgetrokken uit steen. Telkens weer sprongen zij van de ene naar de andere kant van de goot.

Rudi kwam op een middag van school en ging niet direct naar huis, maar besloot om met een buurjongen ruim twee kilometer verderop te gaan vissen aan de kant van de Charlesburgweg, met een oud blik als visnet. De buurvrouw, de moeder van de buurjongen, zag dit en vertelde Tante Bé dat Rudi samen met haar zoon was gaan vissen. Kinderen mochten van hun ouders daar niet vissen. De trems was diep en gevaarlijk. Toen Rudi thuiskwam, had hij geen idee dat Tante Bé al wist dat hij visjes was gaan vangen en niet direct naar huis was gegaan. Hij kreeg daarom van Tante Bé een pak slaag met de kersenzweep. De sociale controle in de buurt was groot. Het was voor hem een dure les om zonder toestemming van zijn vader te gaan vissen.

Rudi keek altijd uit naar de schoolvakanties. Zodra de vakantie-tijd aanbrak, begon het bij hem te kriebelen. Zijn zussen Mildred en Sylvi van moederskant haalden hem op om de schoolvakanties door te brengen in Frimangron. Zo kon hij even ontsnappen aan de strenge opvoeding van de Anniestraat. Hij speelde met zijn neven en de jongens uit de buurt, en samen jaagden ze op leguanen

die ze vervolgens lekker klaarmaakten. Samen met zijn vriendjes van de buurt ‘kochten’ ze bacoven bij een ‘Ons Belang’ en betaalden met platte schelpen in plaats van munten. In de bosjes vingden zij zangvogels met een lok-klep en teer, die zij op de stengels van het struikgewas smeerden. Dat was een hele onderneming in de zon. Geduldig wachtten zij onder een beschutte plek totdat een vogel in hun klep viel of vastplakte aan het teer. Soms gebruikten ze ook zangvogels om de andere vogels te lokken.

Froweinschool, eerste muzieklessen

Rudi slaagde in 1967 voor het mulo-examen en zijn vader schreef hem in op de Froweinschool. Op deze school leverde hij samen met Emmy Hart en Loyd Goedhart een bijdrage aan het organiseren van schoolfeesten. Omdat hij opviel bij de leraren door zijn organisatietalent, mocht hij meehelpen met de organisatie van het 25-jarig bestaan van de school.

Met de muzikale invloeden van thuis wilde hij een blaasinstrument leren bespelen. Als lid van de jongensgroep Boys Brigade van de Evangelische Broeder Gemeente kreeg hij zijn eerste muzieklessen. Boys Brigade kreeg uit Nederland slag- en blaasinstrumenten om een drumband op te richten. Rudi gaf zich op voor de selectie van jongens die aanleg hadden voor het spelen in de drumband. De aspirant-muzikanten werden begeleid door politieagent Eugene Grant en de tambour-maître van de Politie Kapel. Tijdens de eerste oefening moesten alle jongens kort hun kunsten op blaas- en slaginstrumenten laten horen. Nadat Rudi op de blaasinstru-

menten had gespeeld, concludeerde Grant dat hij geen aanleg had om een blaasinstrument te bespelen. Hij mocht het daarom op de snaardrum proberen, maar Grant merkte toen dat hij meer aanleg had voor de grote overslagdrum. De teleurstelling was af te lezen op zijn gezicht, omdat hij zijn zinnen had gezet op spelen van een blaasinstrument. Dat was zijn droom. Hij gaf de moed niet op en beloofde zichzelf om later alsnog een blaasinstrument te gaan bespelen. In Boys Brigade leerde Rudi exercities en marsen spelen. Marsen werden gelopen in de omgeving van het Jeugdcentrum en de Wanica-, Weide- en Keizerstraat.

Algemene Middelbare School

Hoewel Rudi graag een blaasinstrument wilde bespelen, maakte hij geen grappen over zijn huiswerk en het leren voor lessen op school. Dat harde werken op school bleef niet zonder resultaat. Hij slaagde voor het examen van de Froweinschool en zijn vader schreef hem in bij de Algemene Middelbare School (AMS). Hij was dolblij toen hij ontdekte dat hij muzieklessen zou krijgen. De lessen kreeg hij van een oud-politieman van de Politie Kapel. Tijdens deze muzieklessen leerde hij enkele medestudenten kennen die ook interesse hadden in muziek. Samen met John Boerenveen, Winston Lackin (nu wijlen), Ronald Mathurin, Ruben Sno en Kenneth Brandflu richtte hij de AMS Band op, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de school.